

SAKA OM DE TVENDE MORDERE PAA WAAS

Bente Aris

Den ene tiltalte, Knud Jacobsen Træfald, er min manns 6x tippoldefar. Undertegnede har fått hentet frem Fogderegnskap Nordhordaland og Voss 1698-1699 fra Riksarkivets dyp 10.oktober 2005 og fant følgende:

Laug Tings Domb Over De Tuende Mordere Paa Waas Knud Jacobsen Træfald Tørris Laursen Gulbraa og Angående De 2de Mordere Knud Trefald, og Tøris Gulbraa Deris Executions Bekostning

Dokumentet er skrevet av en sirlig penn med den tids strek og kruseduller og alle sider er intakt; det har nok vært noen før meg, da det var notert med blyant i marginen og streket under noen linjer på side 7. Dommen som er over 12 sider og Bekostningene over 7 sider ble transkribert i sin helhet.

Teksten er noe modernisert av meg. (Avskrift i kursiv, anm. red.)

Niels Knag - Laugmand ofuer Bergens Laugstoel gjør vitterligt:

Anno Christi 1699 Den 3die Februari For Laugtingsretten på Bergen Raadstue, fremkom Kongl. Majts Foget over Norhords Fogderi Madtz Holm, og fremstillede tuende Fanger af Vaas, over hvilke han hadde utformet følgende Laugtingsstevning:

Etter at være anvist av Kongl: Majts Foged over Nordhor og Vaas Sr Madtz Holm en utstedt dom av Sorenskriver Mandrup Funck og 8 av hans meddomsmenn på Vaas 7. januar over tuende morderiske Misdædere, navnlig Knud Jacobsen Træfald og Tørris Laurssen Gulbraa, som formedelst et forsett- og voldelig mord, som de skal ha begått på en veifarende person ved navn Morten Joenssen, er under sverdets straff dømt fra livet, hvilken dom, så vidt Misdædernes straf berører, ermelte Foged, efter Lovens anledning og tilhold, for mig til approbation søker å få innstevnt; og som ermelte Sorenskriver og hans meddomsmenn i deres dom, om Misdædernes Hovedlodders forbrytelse, ei etter hans Kongl: Majts utgitte forordning av 6.februar 1692 skal iaktta: At så vel Jord som andre Misdædernes beholden midler, ved desslike misgjerninger er forbrutte så har ermelte Foged denne post i Eders Domsslutning til underkjennelse villet ha innstevnt; Thi Stevnes Eder her ved Mandrup Funck, og så mange av hans meddomsmenn, som etter

Loven til deres Domsansvar bør møte for mig i Lagtingsretten på Bergen Raadstue den 3. februar førstkommende, for at tilsvare på deres dom i begge poster; Hvilken tid saken skal blive foretatt for at spare den bekostning som ellers vil blive brukt til fangernes fastholdelse inntil ordinær Laugtingsdag; til samme tid og sted stevnes og de tvende Misgjerningsmenn, Knud Træfal og Tørris Gulbraa, personlig at stille for Retten, for at Liide Dom for bemeldte deres grove morderiske bedrift, medtagne denne hvis de mener kan tjene til deres saks forsvar.

Actum Bergen Den 11te Januari 1699

Niels Knag L.S.
[underskrift]

Stevningens forkynnelse:

Lensmannen Johannis Bolstad tilstod at stevningen for vedkommende var forkynt; Hvorpå Fogden fremla den innstevnte Sorenskriver og meddomsmenns Dom, hvis slutning ble opplest og var således meldende!

Da blev her om for Retten således dømt og avsagt;

Ettersom Knud Jacobsen Træfal og Tørris Laurssen Gulbraa, ved forskjellige vitner overbevistes at ha ført den bortkomne Morten Joenssen fra hus og andre folk, med forventning at ville følge ham over fjellet, som ikke er skeet, men de langt mer for offentlig rett trende gange, de 2 senere gange omstendligere enn den forrige bekjenner: At de begge i like ond forsett har ført Morten Joensen av den rette vei, hen til sådan sted som de aktede bekvemmelikt at fullbringe deres morderiske anslag, og de begge finnes like skyldig i mannens død, i det: Knud har vært den første, med råd og anslag at myrde Morten og bemektige sig hans penge; han og har levert Tørris Øksen og befalet ham at slå Morten i hodet med den. Tørris derimot var den første i håndgjerningen da han slo til Morten med Øksen at han tumlede derved; siden var de begge like Morderiske til at kvele ham med snøret om halsen, og med hodet nedtrykt i snøen å bortslepe det døde legeme, kaste det over Fossen og skjule det med snøen, deretter til like deling at skifte den dreptes penge og tobakk imellom sig, alt sammen etter et av begge lenge påtenkte opplegg, uten noen irritasjon eller given årsak, alene etter så ynkelig et mord at tilrøve sig den fremmedes penge og eiendeler;

Da kan vi ikke understå oss mildere Dom over bemeldte Knud og Tørris at avsi, enn at de begge med sverd skal halshugges, og begges hoder at settes på stake, til andres varige avskrekk fra sådan udædisk [forbrytersk, forf.merkn.] atferd; Thi endog Lovens 6 Bogs 9 Cap:Art:1: ikkun der uttrykkelig tilfinner dem denne straff som med opplagt råd dreper noen i hans hus, gard og skip; dog synes oss med rette at kunne grunne denne Dom derpå, fordi samme Capitels overskrift like så vel melder om vegfred som husfred, og gjør straffen like for dem som noen av begge deler bryter; For det annet kan vi ei akte dette drap ringere enn det kunne være begått på noen i hus eller skip, om ei så meget grovere som der i hus var

større adgang til mordvern, og i skip større bistand enn uti en enslig mark, hvor for med opplagt råd henførte en mann for at myrde og røve ham;

3die liksom samme Capitels 22 art: pålegger dem like så store bøter der overfalder sakesløs veifarende mann, om ennskjønt ei skjer drap, som den der overfaller noen i sitt hus, så vil det følge at den er likeså straffskyldig der dreper veifarende mann, som han øvede det på ham i sitt eget hus, hvorfor de ermelte tuende Misdædere denne straff bør utstå, og deres hovedlodder var etter loven forbrutte til like deling imellom den dreptes arvinger og deres Herskap, så vidt ikke er Jord, hvilket av rettens midler, når Misdædernes eiendeler oversees, tillike med prosessens omkostning vil tas i akt, at også da deres hustruer er andre rettsindige kreditorer kan rett vederfares, dens til bekreftelse under våres undertrykte Signeter;

Actum Anno Die et Loco ut supr

M.N. Funck L.S. L.S. L.S. L.S.

[underskrift]

På Sorenskriver Mandrup Funcks og hans meddomsmenns vegne, svarte Lauridz Mithoug at stevningen var dem anvist og de refererer til deres dom, med formodning at den blir ved makt kjent, ettersom den er grunnet på Loven, og angående den ene Misdæders Jords forbrytelse, da som han kun eier et halv pund Smørs like i Træfald, som skal være hel slet, synes dem ei at den halve del derav kunne være hans Majts til noen støtte, ettersom det heretter muligens kommer til at ligge øde, hvorfor de ei derom ut i deres dom har meddelt;

Fogden Mads Holm protesterte således; at han påstår etter hans uttagne stevnings innhold en dom og kjennelse; derpå han ble tilspurt:

Hva det var for en person som er myrdet, og hva anledning han hadde til at ta disse mordere fast?

Dertil svarte han: At det var en Bondedreng, ved navn Morten Joenssen, fra Indre Sogn, som reiste til Bergen, og at Prosten på Vaas hadde tilskrevet ham at der gikk en sterk snakk og tale i Bygden at bemeldte bondedreng skulle være ombrakt av bemeldte tuende nu anholdte, hvorfor han har lat dem eksaminere og ført til Tinge, der de selv har åpenbart deres mord.

De frembrakte fanger Knud Træfald og Tørris Gulbraa, med gråtende tåre tilsto deres begåtte mord, hvorpå de uti etterfølgende ble eksaminert!

Hvor de først kom i selskap med den person som de har drept?

Resp.: At han kom reisende fra Sogn, og kom til dem ved sjøen på Waas, da de var på reisen at ville til Bergen, hvorfra han fulgte dem til Bergen;

Hva anledning de hadde til at myrde ham?

Resp.: At de her uti Bergen i Arnt Baltzerssens hus så hos ham en del penge, som var omtrent 36 Rixdr.; og deretter gikk Knud av stuen og kalte Tørris ut til sig, og spurte ham om han ville være Troe: så kunne de få alle de penger de så, hvortil

han svarte Ja. Derpå overlagte de med hinannen at ville drepe Morten Joenssen og ta pengene fra ham;

Hvorledes myrdet de ham, og på hva sted?

Resp.: Omtrent en fjerding vei østenfra Gulbraa på en bakke nest ved en elv, etter at de hadde gått sammen fra Gulbraa, og lot som de ville følge ham til folk på den andre siden av Vaas til Sogn, men gikk med ham av veien, hvor de alle satte sig ned, og Tørris deretter stod opp, etter Knudz befaling og slo Morten Joensen med en økse på den venstre side av hodet, at han falt over i Knudz favn. Derpå befalte Knud Tørris at ta det snøre han hadde levert ham til at ville kvele ham med, og legge det i bukt over hans hals, hvilket han og gjorde, og trekte til med begge ender; imidlertid holdt Knud Morten Joensen med en hånd i hodet og en hånd på akselen, og Tørris satte kneet for hans rygg imens han trekkte på snøret; straks de fornemmet at der ingen mer ånde var i ham, tok de pengene fra ham, som han hadde en del uti en pung bunden om hans hals som hengte imellom klærne under hans arm, og en del penge hadde han i en liten pung uti lommen; Av hans klær tok de en liten lue som de solgte til en soldat på en gård hos dem, ved navn Mons Knudsen for 6 ss. Hvilken lue Lensmannen tilsto at ha sett. De forklarede og at Morten hadde hos sig 2 Bismerpund tobakk, som de tok og solgte.

Etter at de hadde tatt bemeldte fra ham, dro de hans legeme på snøen noe derfra til en bakke over en elve-foss, der kastet de legemet utover klippen og ned i Fossen, samme elv kaldes Torvedalselv, som renner uti en annen elv i Eksingedalen, hvorfra den har sitt utløp til Sjøen i Hougsæld i Øster heri Norhorlehn; og der de slepte ham til elven, tok Tørris i hodet og Knud i føttene på ham, og etter at de hadde kastet ham i elfefossen sparket de snø ned over ham, og hadde etter den tid ei sett legemet igjen, men siger at det med vårfloppen ved elvens åpning er bortflyt.

Samme elv renner imellom ville dale og berge så at det er umulig at legemet kan finnes igjen. Ellers var elfefossen som de kastede den døde ut i den tid frossen.

Av den dødes penge forklarede Misdæderne at ingen var i behold; Thi de med en del hadde avbetalt deres gjeld, og en del hadde de delt ut til fattige, ettersom de viste at deres synd var stor.

Knud Træfal tilstod at ha trende barn, av hvilke den eldste kun var 10 år, og de andre yngre.

Tørris sa at han har 2 meget små barn.

Begge Misdædere vemodig begråt og beklagede deres store dårlighet for deres bedrift, og begjærte ikke at leve, men at det ei for meget hard dom måtte overgå dem til deres begåtte forseelses straff. desslike begjærte de at øvrigheten ville ha miskunnhet for deres kvinner og små barn etter deres død, at de ei skulle leve i elendighet og armod. Derpå blev deres bekjennelse opplest for dem, om deres mord, for hjemtingsretten, hvilket de i alle måter vedsto.

Og som ikke videre i saken ble forhandlet eller inngitt av fogden, opptogs den til doms d 6 februar.

Den 6te februar innstilte sig igjen for Laugtingsretten på Fogden Mads Holms vegne hans tjener Jørgen Holts, som lot fremføre innbemeldte fanger.

Da ble uti saken dømt og avsagt! Som de tvende nu for mig fremførte fanger Knud Jacobsen Træfald og Tørris Lauritzen Gulbraa av Vaas, har for denne rett bestandig vedstått alt hvis de for en sittende rett for Sorenskriveren og hans meddomsmenn har endelig bekjent om det vis begåtte mord på den reisende person Morten Joenssen av Indre Sogn, og de penge og gods de siden har frarøvet det døde legeme, hvorfor de for underretten er tildømt at ha forbrutt deres liv.

Thi kjennes den innstevnte Sorenskriverens dom så vidt ved makt. Men som denne deres grove misgjerning befinnes at være gjort med opplagt råd på farende veie, på skog og uti skjul, da bør deres legemer legges på steile og hjul, og deres hovedlodd at være forfallen etter Lovens 6B: 9 C: 12 Artcs innhold, og deres jord til kongen etter den derom utgangne forordning av d. 6. Februari 1692, Des til vitterlighet under min hånd og segl.

Actum Anno Die et Loco ut Supra

Niels Knag [underskrift]

På baksiden av dokumentet er påført følgende (B. Aaris, merknad):

Anvist, og dersom på denne ergangne Laugtingsdom, over innbemeldte tvende mordere ingen videre appellesjon skjer, da, på det Misdæderne, Hans Mayt til bekostning ei lengre skal hensitte, anbefales Fogden Mads Holm straks at la Executionen over dem, på det beskikkede rettersted på Waas fullbyrdes.

Bergen d. 8 feb. 1699

Rosenkrantz [underskrift]

Regnskapet fra Fogden Mads Holm over Executionsbekostningerne forteller:

- 1: Etter Prostens brev har jeg 9de Aug. leiet 2 menn fra Bergen til Bolstad, med befaling til Lensmannen Johannes ibm: 6 Mille, sig om saken at erkyndige, kostet - 1 Rdr
- 2: Førnevnte Lensmann og mann at utforske sannhet, - 2 Rdr
- 3: Da jeg d: 20 ditto nest etter fik skrivelse, fra bondelensmannen ved en ekspress, - 2 Rdr
- 4: Hvoretter jeg **d: 21** gav befaling til Lensmannen ved en ekspress **dem at hefte**, til d:11.Nov:tinget holdes, som er 11 uker, deres kost og varetekt ukentlig 1 Rdr, - 11 Rdr
- 5: Siden til den 7de Jan: 8 uker, da Sorenskriveren endelig dømte uti saken, på samme måte deres kost og varetekt, - 8 Rdr
- 6: Imidlertid kostede stemplet papir til et innlegg 16 Nov-br: samt til Dommen 3 ark papir er - 3 ort 6 ss
- 7: Leide en mann at hente dommen fra Hardanger, som er 10 Mille fra Bergen, - 1 Rdr
- 8: Kjøpt 2 nye låser til fot boltene og til hånd sløyfene, - 1 ort 8 ss: Deres kost i byen 6 dage – 1 ½ Rdr er, - 1 Rdr 3 ort 8 ss

- 9: Låsepenge til Byfogden, - 2 Rdr
- 10: Deres kost og varetækt fra d: 7de Jan: til **den 16 Mars, Excoutionen skjedde**, 9 uker 5 dage, - 9 Rdr 2 ort 19 ss
- 11: Vært på reise 2 gange med skarpretteren hver gang hatt 8 rors karer, dog formedelst storm og uvær, umulig at fremkomme, neml. først fra Bergen til Eidsvåg 3 fjerdinge. Lå der 4re dager kostet med forsinkelse og skytsferd, - 5 Rdr 1 ort 16 ss
- 12: Siden atter reist fra Bergen til Hougs 3 Mille, hvorfra etter 2 netter og dager oppga på grunn av været, dog forgjeves kostet med skytsferd og fortæring, frem og tilbake i det ringeste, - 5 Rdr 2 ort 16 ss
- 13: Den 9de Mars **3die** gang fortsatt reisen til Voss, Sørfjorden som er 7 Mille til Bolstad, der for betalt 8 rors karer, de første 5 Mille til Helle, 3 Rdr 1 ort 8 ss: deres kost 3 dager formedelst ustadig vær, 3 Rdr. De andre 2 Mil hatt 16 mann som trekte mig og mitt følge over iserne i båter med største livsfare, 2 Rdr: 2ort: 16 ss: Er - 9 Rdr
- 14: For mig skarpretteren våres tjener og rors folkets fortæring på Bolstad, - 2 Rdr
- 15: Skytsferd fra Bolstad til Vangen 3 ½ Mil til lands og vands, - 1 Rdr 2 ort 16 ss
- 16: Fra den 13de til d: 16 Mars, Excoutionen skjedde, for mig skarpretteren og våres følge, logement og fortæring, - 3 Rdr 2 ort
- 17: Deslikeste fortæring under veis frem og tilbake, som i ringeste måter påskrives der dog har kostet mer, - 2 Rdr
- 18: Natten til d: 17de mars, og om morgenen før avreisen, logement og fortæring på Sæve, - 3 ort 12 ss
- 19: Ned reisen igjen til Bolstad over iserne, som var langt farligere enn opp, - 2 Rdr
- 20: Fra Bolstad til Stanghelle 2 Mille, hvor undertiden nødvendig måtte ha mer enn 16 mann, som med tov om livet trekte båtene og noen gikk under isen til hodet, påskrives kun dog, - 2 Rdr 2 ort 16 ss
- 21: Fra Stanghelle til Bergen 3 Mille, 8 menn, - 3 Rdr 1 ort 8 ss
- 22: For de 2de morders hoder med sverdet at avhugge – 12 Rdr, For deres kropper at ligge på steile – 2 Rdr, For hodene at sette på stake – 2 Rdr, For deres høyre hender at slå hver på sin stake – 2 Rdr, For øksen at slå fast – 2 Rdr, For 2 spiker at slå hodene fast med – 1 ort, For 1 krampe til øksen – 2 ss, Liner at binde kroppene fast på steilen med – 2 ort, For 1 økse, at hugge hendene av med – 2 ort
- 23: Seks tømmermenn i 2 dager at forferdige steil, hjul og stake – 2 Rdr
- 24: Prosten og Kapellanen for deres umake, at trøste fangerne daglig, så vel som på Retterstedet, ca 2 Rdr: Er – 8 Rdr
- 25: Sorenskriveren for hans 3de reiser, kost og fortæring som tredje gang ble heftig svak, og ennå ei har fått sin helse igjen, formodes allerunderst: i det ringeste – 12 Rdr
- 26: Den 11 Nov: da saken første gang ble Examineret for Commissarius, Sorenskriverens Prestens min og våres tjeneres fortæring, med de 8te Laurettes menn – 3 Rdr

- 27:De andre 2de gange samme mordere videre er forhørt, før enn Sorenskriveren dømte uti saken nest leden 7 Jan er medgått til rettens betjentes fortæring – 2 Rdr 1 ort 12 ss
- 28:Bonde Lensmannen Johanes Bolstad for hans forsømmelse umake og bekostninger med reiser og stevninger de 2de morderes registrering samt 2de reiser til Bergen med fangerne – 2 Rdr
- 29:De 2de Laurettes menn som var med Lensmannen for deres umake med boenes registrering og vurdering – 2 ort
- 30:For jern til hender og føtter på morderne – 1 Rdr: Er – 2 Rdr
- 31:Lautings stevningens forkynnelse ved bonde Lensmannen og 2de menn: Først for de 2de mordere, siden for Sorenskriveren og Lavrettet, hvilket er til sammen 13 Mille, foruten at ha til Lavrettet dets bekostning frem og tilbake etter ringeste beregning – 2 Rdr - 16 ss 32: Otte menn som med bonde Lensmannen førte fangerne til Bergen, deres dom for Laugmannen at anføre er betalt for skyts varetekt, og fortæring, fra d:3 Febr til d: 9de ditto som er 6 dager – 6 Rdr
- Summa: 150 Rdr 2 ort 5 ss

Bergen 3 April 1699

M: Holm [underskrift]

Nedenfor er påført følgende (B. Aaris, merknad):

D 17 May 99 anvist utib: Hr Baronens og Amtmannens absent

Munthe [underskrift]

Bakpå er påført følgende (B. Aaris, merknad):

No 2 Innlagt og hører til Nordhord og Waas fogderis Rekb. for A_o 98

Knudt Jacobsen Træfald

Knudt Jacobsen Træfald (i dag Trefall) er antagelig født etter 1652, da han ikke er å finne i militærrullene for Bergenshus Len i 1655 eller på garden i manntallet 1664. Han har vokst opp på garden Træfald i Eksingedalen, foreldrene hans var Jacob Knudtsen (ant. 1615-1690) og Ragnilde (ant. 1620-1695). Det er ikke fremkommet at han hadde søsken. Jacob er bruker på Trefall i 1644; han betaler 1 Rdlr i Kontribusjonsskat, i 1645 betaler han og ektefelle Ragnilde på Threfald Koppskatt med 16 Skilling. I 1646 betaler han ½ albus (= handelsmynt verdt ca 92 skilling) i skatt for å bli fri fra skyssplikten og i 1657 Krøterskatt for 1 hest 1 okse 6 kyr 2 kviger 6 geiter og 7 sauer.

I manntallet 1664 under Evanger Soken er Træfald oppført med ½ pd. S. (= ½ pund Smør) og som halvfv ødegaard. Jacob Knudtsen var bonden og hadde drengen Niels Knudtsen 20 år. 1691-1692 fører skattemanntallet en enke på Træfald, det må være Ragnilde. I skattemanntallet 1695 betalte Knudt Jacobsen på Træfald leilendingskatt, proviantskatt, kjolepenger, fredtoll og rostjeneste med

50 skilling og er nevnt som Odelsmann. Kona til Knudt var Gunnbjør Gulleiksdatter Brekkhus (1654-1732), hun ble gravlagt fra Evanger Sokn 78 år gammel. Bustaden var Træfald. De tre barna til Knut og Gunnbjør var:

Jacob Knudtsen Trefall (5 x tipp 1686-1763)

Joel Knudtsen Trefall (1688-1711)

Ragnilde Knudtsdatter Trefall (1695-)

Gunnbjør skal være datter av Gulleik Andersen på Brekkhus (1618-1711) og kona Ragnhild. Gulleik ble gift 2. gang ca. 1675 med Guri Pedersdatter Aarhus (1653-1732). Hennes søster Brita Pedersdatter Aarhus (1667-1743) var gift ca. 1692 med bondelensmannen Johannes Jacobsen Bolstad som den 21. august 1698 fikk ordrer fra futen Mads Holm om at hefte morderne og siden førte dem frem og tilbake til Bergen.

Gunnbjør gjengiftet sig kort tid etter mannen hennes Knudt var avretta med Eirik Tommesen. I Manntallet 1701 står Eirik oppført 30 år gammel som oppsitter og Odelsbonde på Træfald og Jacob Knudsen 15 år som oppsittersønn Odelsbonde. Men Gunnbjør var ikke særlig heldig med han, han fikk dom for Leiermål som gift mann i 1713 med Giertrud Johannesdatter Luren. 27.mars 1713 holdt lensmann og vurderingsmann registrering i boet: Sølv for 6 Rdlr 3 mark – kopper 4 Rdlr – Jernfang 5 mark 12 skill – trefang 1 Rdlr 1 mark 14 skill – klede 2 Rdlr 2 mark og krøter 40 Rdlr 5 mark. Etter at kostnader var betalt, var det att 30 Rdlr 3 mark 14 skill til deling. ½ part til kongen og ½ part til Gunnbjør Gulleiksdatter. I 1714 var han frempå igjen med Dorethe Andersdatter. Han fikk dom for 2.gang å ha begått lovstridig leiermål i sitt ekteskap, måtte offentlig skrifte, og straffes på ytterste formue og uten forhold at utvike landet når det han ved påfølgende eksekusjon vorder tilsagt.

Jacob Knudtsen Træfald fortsatte som sin stefar med tjenestejente Gjertrud Johannesdatter. I 1713 fikk han leiermålsdom som gift mann: De tilstår uten å unnskyld sig, men Jacob opplyste i rettsmøte at kona hans hadde vært sengeliggende i 2 år, så han hadde ikke kunne søkt seng med henne. Jacob ble dømt til å bøte med alt han eide. Giertrud skulle svare kongen 12 lodd sølv, og dersom hun ikke hadde råd til boten, måtte hun sone med fengsel på kroppen.

13. juni 1713 var det holdt registrering i boet til Jacob Knudtsen. Det var verdsatt 42 Rdl. 2. mk. 8 skill. Gjeld var 38 Rdlr 5 mk. 4 skill. Rest var 3 Rdlr 3 mk 4 skill, som var utlegg med ½ part til kongen og ½ part til Kari! Kongen fikk utlegg i ei svartsidet kvige. (Iflg. Evangerboka)

Resultatet ble: Ragnilde (Ragnhild) døpt 1.oktober 1713, hun ble viet 12.juli 1739 med ungarl Lars Andersen, de ble boende på Træfald hvor han var husmann. Ragnhild var med i dåp til sin bror Joen's søn Lars.

I 1714 ble Jacob dømt igjen sammen med Gjertrud Johannesdatter fra Luren; resultatet vites ikke.

I 1718 er han for 3.gang i gang igjen, med Siri Larsdatter Gullbrå (5.tipp). Futen gjorde påstand om at hun måtte dømmes til bot og straff. Hun hadde ikke penger til å betale bøter med, og vi vet ikke hva hennes videre skjebne ble.

For Jacob lød dommen:

Saa bør han etter lovens 6te bogs 13de cap. 25de art. som byder at hvilken ektemann som haver ektehustru i live og befinnes 3de gang i aabenbar Hor at miste sitt hode og som forommeldte ugjerninger saaledes er bevislig så kjennes og dømmes etter den allerhøjeste bemeldte lovens 6te bogs 13de cap. 25de art. at Jacob Knudsen Trefald for 3de gang forøvet Hor og begangne lejermaal i sitt ekteskap bør straffes paa sitt gods og ytterste formue og for den siste og 3de gang som likeledes til paakjennelse er inntalet at han bør miste sitt hoved. Jacob slapp av en eller annen grunn å miste sitt hode.

Resultatet av lejermaal med Siri Larsdatter ble: Joen (4.tipp) døpt 28.august 1718.

Jakob Knutsson Træfald

Jacob Træfald og Siri Larsd. sitt uekte barn ved navn Joe(n), hadde fadderne Helje Aarhus, Knud Brekklus og Christbjør Magnesdr., "Tienende" på Kolle. Joen ble trolovet 3.juni 1736 med Marjo Knudsdatter, forloverne var Jacob Styve og Halvar Bergo. De ble viet 24.juni, da skrives det at hun var "beligget Tøes". Vi vet ikke hvem Marjo var.

De får barna: Anna døpt 30.sept 1736. Hun ble gravlagt 15 år gammel 23.april 1752. Lars (3.tipp) døpt 19.april 1739 i Evanger. Faddere: Lars Guldrå, Anders Brekklus, Christen "tiener" på Exe, Giertrud Exe, Ragnilda Træfald. Lars døde på Skinntveit Holsnøy i 1808.

11. februar 1746 måtte soldat og gift mann Joen Jacobsen Træfald offentlig skrifte for "begangne lejermaal med Pige Torbjør Eilefsdatter busted Luren", begge "desforuten med hinanden i forbudne leed forbundne".

Resultatet ble: Britha døpt 21.august 1746 - har ikke flere opplysninger om henne. Joen er nevnt som husmann på Gullbrå ved de 2 første barnas dåp i 1746 og ved sin begravelse 7.april 1799 som husmann på Træfald, 82 år gammel.

I 1724 ble Jacob dømt igjen for lejermaal med Kari Nilsdatter Lavik (som trolig var søster til Johannes Nilssen Lavik, som Jacobs søster Ragnilde ble gift med samme år). Resultatet ble: Nils døpt 3.april 1724 i Hamre Prestegjeld, videre ukjent om han.

Hvem Kari kona til Jacob var, vites ikke, men han gifter seg som enkemann i Haus 17.juni 1731 med Ingebor Olsdatter Eide. Hun ble gravlagt fra Evanger i 1760 56 år gammel. De var brukere på Træfald og fikk barna:

Gundbjør døpt 25.mars 1732

Anna døpt 15.august 1734

Kari døpt 23.april 1737

Ragnilde døpt 24.juni 1739

Knudt døpt 23.april 1741

Ole døpt 4.desember 1746.

I 1760 selger Jacob til sin sønn Knudt, og 10.februar 1763 var der skifte hos enkemann Jacob Knudsen Trefall i levende live, til hans seks barn født i

ekteskapet: Sønn Knud J. på garden. Ole J. 17 år, datter Gundbjør J. gift med Iver Langedahlen i Hammer, Ragnilda J. gift med Peder Guldbraå, Anna J. 29 år og ugift, Kari J. 26 år og ugift.

Jacob ble gravlagt 3.juledag 1763 fra Evanger, 82 år gammel.

Joel Knudtsen Træfald ble trulova 1708 med Guri Knudsdatter fra Mestad, han døde i Kongens tjeneste 1711. De fikk sønnen Jacob f. 1710, i militært manntall 1722 var han 12 år og hadde oppholdssted hjemme på Træfald.

Ragnilde Knudsdatter Træfald ble gift i 1722 med enkemannen Johannes Nilssen Lavigen i Modalen.

Tørris Laursen ble viet 6. oktober 1695 til Brite Johannisdr. Lavdigen i Hamre, de ble trulovet 14.juli. Han står da opplyst å være fra garden Flom i Aurlands Prestegjeld. (Hans opphav er ikke funnet, det er skifte etter en Lars Olsen på Flaam i Aurland i Yttre Sogn skifteregister 1728-1733 side 475b protokoll 3b uten at det er undersøkt nærmere.)

Kona Brite (f. 1665) var datter av Johannes Nilssen (6.tipp). Hun hadde blant flere søsken broren Ingebrigt Johannessen Lavik (1660-1718) (5.tipp). Denne ble gift 19.oktober 1684 i Mo kirke Hamre Prestegjeld med Anne Pedersdatter Bindingbø (5.tipp). De første barna deres ble født på Lavik: Lars Ingebrigtsen 31.maj 1685, Synneve Ingebrigtsdatter (4.tipp) 18.april 1697. I 1701 finner vi Ingebrigt 49 år gammel som husmann også på Guldbraa, betegnet som fattig Folk. De fikk en sønn mer: Niels Ingebrigtsen f. 1707, som bodde på Bindingbø 15 år gammel hos sin morbror Haagen, og ble viet i Hamre 17.juni 1731 til Kari Nilsdatter Lavik. Det ser ut til at barna til Ingebrigt og Anne oppholdte seg på Bindingbø etter hans død i 1718.

Lars Ingebrigtsen på Bindingbø ble viet 5.august 1719 til enke på Guldbraa Jorend Larsdatter (5.tipp). Hun var enke etter Mons Larsen Tveite, med hvem hun hadde sønnen Lars Monsen (4.tipp) født 1707. Jorend (f. 1668) opplyses i Evangerboka å være datter av Lars Biørnsen på N. Skjervheim, og hadde bl.a. søsken Siri Larsdatter som også var på Gullbraae, da hun fikk sønnen Joel (4.tipp) med Jacob Knudtsen Træfald i 1718. Broren Ivar Larsen tjente og var reservesoldat 24 år gammel på Gullbraa hos enken Britte Johansdatter i manntallet 1701. Hun hadde den 3-årige sønnen Johans Tørisen, født ca. 1698. Johans var på garden Ullestad da han overtok og ble viet som soldat i 1722 til Gjertrud Johannesdatter på Luren. Han bodde på Luren da han ble gravlagt i 1743. Giertrud Johannisdatter bustad Luren ble gravlagt i 1751, 63 år gammel.

Det andre barnet til Tørris Laursen vites ikke hvem var, trolig en datter.

Iver Larsen på Gullbraae ble gravlagt fra Winje 5.juli 1750, 72 ½ år gammel.

Jorend fra Gullbraa som blev i Elfven (druket) er oppført som avdød 6.september 1734 i Winje, 66 ½ aar. Jorends sønn av 1. ekteskap Lars Monsen (4.tipp) på Gullbraa ble viet 18.juli 1728 til sin mors svigerinne Synneve Ingebrigtsdatter (4.tipp) på Bindingbø. Hun ble gravlagt fra Winje 5.august 1741, 45 år gammel. De fikk barna:

Mons døpt 5.september 1728, viet 7.november 1756 til Marite Pedersdatter Bjørndalen.

Ingebright døpt 4.desember 1729, gravlagt 11 uker gammel 5.mars 1730.

Peder døpt 1731 og gravlagt 1.november 1801, 70 ½ år gammel. Ble viet 5.april 1762 til Ragnhild Jacobsdatter Træfald (f. 1739).

Johannes, døpt 22.mars 1733.

Jorna/Jorend (3.tipp) døpt 16.mars 1738. Hun døde 2.februar 1826 på Skinntveit Holsnøy og er gravlagt 11.februar fra Herløe i Manger Prestegjeld. Ble trulovet 16.juni 1765 med Lars Joensen Træfald (3.tipp) med Kongelig bevilling på grunn av ekteskap i forbudne ledd (deres farmødre var søstre). De ble viet 27.oktober 1765 i Evanger.

Fra Bjørgvin bispearkiv:

"Lars Jonsen Træfald og Jorend LarsDatter Gulbraae bønderfolk af Wosse Præstegjeld udi Bergens Stift som hinanden udi i Andet og Fjærde Leed skal være beslegtede!"

Bevillingen er gitt 31.mai 1765 og kvitteringen for innbetalte 4 mark til Bergen Hospital er datert 6. februar 1766.

Lars Monsen Gullbraae ble viet andre gang 20.oktober 1743 til piken Marithe Jonsdatter Øxendahl og tredje gang 31.mai 1773 til Britha Olsdatter Lavigen i Evanger. Han ble gravlagt fra Winje Annex 20.september 1778.